

NACIONALNA KNJIŽNIČARSKA ZDRUŽENJA V ITALIJI

Ksenija Petaros Kmetec
Nataša Gerbec

Oddano: 05.03.2004 – Sprejeto: 16.04.2004

Pregledni znanstveni članek

UDK 02:061.231(450)

Izvleček

V Italiji trenutno deluje pet knjižničarskih združenj nacionalnega pomena. Svoja specializirana združenja imajo cerkvene knjižnice, zaporniške knjižnice, knjižnice z gradivom s področja arhitekture in knjižnice z umetniškim gradivom. Vlogo splošnega nacionalnega združenja, ki pokriva vse vrste knjižnic in vključuje tudi dokumentacijske centre, opravlja združenje italijanskih knjižnic Associazione italiana biblioteche. Prizadeva si za razvoj sodobnega in mednarodno primerljivega knjižničnega sistema v Italiji, spremlja zakonodajo, skrbi za promocijo izobraževanja knjižničarjev in obveščanje knjižničarjev ter ostale javnosti o pomenu knjižnic in knjižničarstva. Dejavnost in prizadevanja združenja odseva tudi njihova spletna stran z neštetimi informacijami in povezavami. Združenje svoje delovanje predstavlja kot dejavnost za knjižnice, knjižničarje in prebivalce ter ga kot takega tudi uresničuje. Mnoge akcije za promocijo knjižnic in združenja bi bile zanimive in prenosljive tudi v slovenski prostor.

Ključne besede: knjižničarska združenja, Italija

Review article

UDC 02:061.231(450)

Abstract

In Italy, five library associations of national significance function at present. There are special associations of ecclesiastic libraries, prison libraries, architecture libraries and libraries with artistic material. The role of the general national association, covering all types of libraries including documentation centres, is played by the Italian Library Association. It strive for the development of a contemporary Italian library system

PETAROS KMETEC, Ksenija; NATAŠA GERBEC: Italian library associations. Knjižnica, Ljubljana, 48(2004)1-2, 159-180

comparable to international standards, monitors library legislation, promotes education for librarians and keeps the librarians and the broader public informed about the importance of libraries and librarianship for society. The activity and efforts of the association are reflected through their website offering much information and links to similar sites. ILA presents and realises its activities for both, the librarians and the public users. A great deal of actions promoting libraries and the Library Association might be interesting for Slovenia and perhaps transferred to our environment.

Key words: library associations, Italia

1 Uvod

Knjižničarska združenja izpolnjujejo informacijsko, komunikacijsko in integracijsko vlogo in s tem omogočajo svojim članom obveščenost o strokovnem dogajanju v ožjem in širšem strokovnem okolju, zagotavljajo strokovne in osebne vezi med člani ter ohranjajo kolektivni duh in zavest pripadnosti isti stroki (Urbanija, 2001, str. 129), v širšem družbenem okolju pa predstavljajo legitimnega zastopnika interesov določene stroke, ustvarjajo enotno kulturo stroke, skrbijo za njen imidž in institucionalizirajo določeno obliko profesionalne etike (Ambrožič in Kastelic 1999, str. 268).

Razvoj komunikacijske tehnologije, ki danes omogoča stalno povezanost med člani v knjižničarskih združenjih, ter seznanjanje širšega okolja o profesiji in združenju, je idealno sredstvo tudi za sodelovanje in izmenjavo informacij med člani različnih knjižničarskih združenj. Marsikatera izkušnja in rešitev knjižničarjev v drugih državah pa je prenosljiva in uporabna tudi za naše okolje (Ambrožič, 1998, str. 7).

V Italiji trenutno deluje pet knjižničarskih združenj nacionalnega pomena. Vlogo splošnega nacionalnega združenja, ki pokriva vse vrste knjižnic in vključuje tudi dokumentacijske centre, opravlja le združenje italijanskih knjižnic (*Associazione italiana biblioteche*). V ostala združenja se vključujejo posamezne vrste italijanskih specialnih knjižnic¹.

1 Opisali sva le knjižničarska združenja, ker se vanje vključujejo tudi dokumentalisti, čeprav imajo tudi nekaj svojih združenj. Pomembnejšo vlogo imata na nacionalnem nivoju le dve združenji: Italijansko združenje za razvoj dokumentalistike (Associazione italiana per la documentazione - AIDA) s spletno stranjo: <http://www.aidaweb.it> in Skupina italijanskih dokumentalistov, ki deluje na področju farmaceutike in biomedicinskih raziskav (Gruppo italiano documentalisti dell'industria farmaceutica e degli istituti di ricerca biomedica - GIDIF/RBM), ki se predstavlja na spletnih straneh <http://www.gidif-rbm.it> Obe združenji sta članici splošnega nacionalnega združenja knjižnic - AIB, s katerim sodelujeta v mnogih skupnih akcijah.

2 Specializirana knjižničarska združenja nacionalnega pomena

2.1 Združenje knjižnic s področja arhitekture

Združenje (*Coordinamento nazionale delle biblioteche di architettura - CNBA*)² povezuje knjižnice in dokumentacijske centre s področja arhitekture. Uradno deluje od leta 1991. Podpira usklajeno delovanje institucij, ki jih združuje, mednarodno sodelovanje s podobnimi knjižnicami in dokumentacijskimi centri v tujini, še posebej v Evropski uniji, promovira popis vseh arhivskih fondov o arhitekturi, organizira izobraževalne seminarje in enkrat letno pripravi študijske dneve CNBA, na katerih so predstavljena strokovna vprašanja. Od leta 1999 je na svetovnem spletu dostopen skupni katalog knjižnic s področja arhitekture, ki ga s kratico imenujejo MAIA (*MetaOPAC Azalai italiano per l'architettura*).

2.2 Združenje knjižnic s področja umetnosti

Združenje (*Associazione biblioteche italiane d'arte*) ima sedež v mestu Prato v Toskani³. Povezuje specialne knjižnice z gradivom z različnih področji umetnosti.

2.3 Združenje zaporniških knjižnic

Združenje (*Associazione biblioteche carcerarie - ABC*)⁴ je bilo ustanovljeno leta 2000 v Milanu. Tako naj bi se vsi, ki organizirajo in upravljajo zaporniške knjižnice, povezali in si zastavili skupne cilje. V svojem statutu⁵ so poudarili, da imajo zaporniki enake pravice do uporabe knjižnic kot ostali državljani.

Knjižnična dejavnost v italijanskih zaporih, kaznilnicah in zavodih za prevzgojo je predpisana tudi v 12. členu italijanskega zakona o zaporih in kaznilnicah, vendar je mišljena bolj kot ponudba knjig in revij z vzgojno vlogo in ne kot organi-

2 Združenje se predstavlja na spletni strani <http://www.cnba.it>

3 Ime in naslov združenja sta podana v seznamu združenj v publikaciji *Agenda del bibliotecario 2002* na strani 117. Nima spletnih strani in v literaturi, ki nama je bila dostopna pri raziskovanju, ni omenjeno.

4 URL naslov spletne strani združenja je: <http://ospiti.cilea.it/abc/>

5 Statut je dostopen na spletni strani: <http://ospiti.cilea.it/abc/statuto.htm>

zirana knjižnica, ki jo upravljajo profesionalni knjižničarji (Costanzo, 2000, str. 324-325). Združenje ABC si z vsemi sredstvi prizadeva prispevati k ustanavljanju, razvoju in strokovni organizaciji knjižnic za zapornike in zaposlovanju profesionalnih knjižničarjev, ki bodo obenem usposobljeni tudi za delo v zaporniškem okolju.

2.4 Združenje cerkvenih knjižnic

Knjižničarji, ki delujejo v cerkvenih knjižnicah, so svoje združenje (*Associazione dei bibliotecari ecclesiastici italiani - ABEI*)⁶ ustanovili leta 1978. Italijanska škofovska konferenca (*Conferenza episcopale italiana*) ga je uradno priznala leta 1990. Osnovni cilj združenja, ki ima svoj sedež v Rimu, je prispevati k ohranjanju in razvoju cerkvenih knjižnic in njihovih bogatih knjižničnih fondov. Leta 1981 so pričeli občasno izdajati revijo *Bollettino di informazione*. Od leta 1992 izhaja štirikrat na leto kot zbornik.

Med pomembnimi projekti združenja sta popis avtorjev oziroma naslovov liturgičnih del in popis italijanskih cerkvenih knjižnic. Podatke o avtorjih in delih objavljajo v zbranih delih pod skupnim naslovom *Autori cattolici e opere liturgiche - ACOLIT*⁷. Popis italijanskih cerkvenih knjižnic, ki ga še vedno dopolnjujejo, je dostopen na spletnih straneh združenja, kjer je objavljen tudi obrazec, s pomočjo katerega zbirajo podatke o knjižnicah. Seznam knjižnic, ki so jih popisali do leta 1995, je tudi natisnjen⁸.

Večina cerkvenih knjižnic nima zaposlenega profesionalnega kadra, vendar nekatere svoje fonde že katalogizirajo s pomočjo računalnikov. ABEI vodi podatkovno zbirko računalniških katalogov knjižnic, ki želijo sodelovati, in jo izdaja na zgoščenki. Trenutno s svojimi katalogi sodeluje 40 knjižnic.

3 Splošno združenje italijanskih knjižnic

Strokovno združenje italijanskih knjižnic (*Associazione italiana biblioteche* ali s kratico AIB) je edino splošno profesionalno združenje nacionalnega pomena na

⁶ Svojo dejavnost in cilje predstavljajo na spletni strani: <http://www.abei.it>

⁷ Doslej so pri založbi Bibliografica izšli trije deli.

⁸ V knjigi: *Annuario delle biblioteche ecclesiastiche italiane*, ki jo je leta 1995 izdala založba Bibliografica, so predstavljeni podatki za 1.469 knjižnic, na spletu pa so trenutno zbrani podatki za okoli 1.600 knjižnic.

področju knjižničarstva v Italiji. Povezuje vse posameznike in institucije, ki delujejo na področju bibliotekarstva in dokumentalistike ali pa so s stroko delovno povezani. Deluje kot samostojna, prostovoljna in nepridobitna organizacija. Združenje ima svoj sedež v prostorih Osrednje nacionalne knjižnice v Rimu, od leta 1997 pa je na svetovnem spletu dostopna tudi njihova predstavljena stran⁹.

Delovanje AIB je usklajeno s priporočili mednarodnega združenja IFLA in načeli manifesta za splošne knjižnice, ki jih predlaga UNESCO. Usmerjeno je h knjižnicam in knjižničarjem, posredno pa tudi k vsem prebivalcem, saj jih z različnimi akcijami osvešča o pomenu knjižnic v sodobni informacijski družbi in si prizadeva za kvalitetne in vsem dostopne knjižnične storitve.

Glavni cilji združenja, ki so zapisani v statutu, so: skrb za razvoj in promocijo knjižnic ter sodobno organizacijo knjižničarstva, dejavno sodelovanje pri usmerjanju državne politike na področju knjižničarstva, zagotavljanje kvalitetnih in k uporabnikom usmerjenih knjižničnih storitev v javnih knjižnicah in dokumentacijskih centrih, spoštovanje etičnega kodeksa knjižničarjev, promocija kakovostnega formalnega šolanja in permanentnega izobraževanja strokovnega kadra, vzpostavljanje statusa knjižničarjev in knjižničarske stroke v družbi.

Za doseg te ciljev združenje izvaja različne dejavnosti, in sicer: organizira in spodbuja srečanja in sodelovanje z nacionalnimi, evropskimi in mednarodnimi ustanovami in institucijami, ki so kakorkoli povezane z delovanjem knjižnic, samostojno ali v sodelovanju z drugimi organizacijami in ustanovami promovira in organizira delovna srečanja in različne aktivnosti, namenjene strokovnemu izpopolnjevanju, ustanavlja komisije in delovna telesa za proučevanje posamezne problematike na področju stroke, vodi uradni seznam strokovno kvalificiranih članov, skrbi za informiranost svojih članov, izdaja strokovne publikacije, vodi specialno knjižnico z gradivom s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti in seznanja širšo javnost o pomenu knjižnic.

3.1 Ustanovitev in organizacija združenja

Združenje je bilo ustanovljeno 11. 6. 1930 in poimenovano *Associazione dei bibliotecari italiani* (Združenje italijanskih knjižničarjev)¹⁰. Čez štiri leta so ga preimenovali v *Associazione italiana per le biblioteche* (Italijansko združenje za knjižnice).

9 Naslovi sedeža uprave združenja, elektronske pošte in predstavitevne strani na svetovnem spletu so: *Associazione italiana biblioteche* c/o *Biblioteca nazionale centrale viale Castro Pretorio 10500185 Roma*, aib@aib.it, <http://www.aib.it>

10 Kronološki pregled delovanja združenja od leta 1930 dalje je dostopen na spletni strani: <http://www.aib.it/crono>

Združenje je do leta 1940 delovalo pod upravo takratnega ministrstva za izobraževanje, ki je samostojno odločalo o imenovanju predsednika, podpredsednika in tajnika združenja. Prvi kongres so organizirali leta 1931 v Rimu. Med drugo svetovno vojno je bilo delovanje združenja prekinjeno, po vojni pa so se odločili za reorganizacijo na novih demokratičnih temeljih. Sprejeli so smernice za samostojno in decentralizirano delovanje, ki so jih potrdili v statutu leta 1948. Leta 1960 so spremenili naziv v *Associazione italiana biblioteche*.

AIB je nacionalno združenje, ki je organizirano po principu deželne upravne razdelitve. Sestavlja ga 20 deželnih sekcij, ki delujejo v posameznih deželah, in tako skrbi za razvoj knjižničarske stroke na državni in lokalni ravni. V statutu združenja je določeno, da lahko deželno sekcijo AIB ustanovi vsaka dežela, če se vanjo vključi najmanj 20 članov, te pa se lahko organizirajo tudi za manjše pokrajinske enote, če se vključi vsaj 15 članov. Ustanovitev mora potrditi tudi nacionalni izvršni odbor združenja. Z letom 2000 so sekcije organizirane v vseh dvajsetih italijanskih deželah. Ustanavljanje deželnih sekcij mora biti od leta 1981 usklajeno s teritorialno upravno razdelitvijo države. Pred tem so upoštevali delitev na okrožja, ki jih je priznaval urad za bibliografski nadzor pri ministrstvu za izobraževanje (*Soprintendenze bibliografiche del Ministero della pubblica istruzione*). Deželne sekcije se med seboj precej razlikujejo po letu nastanka¹¹, številu članstva in obsegu dejavnosti, ki jih izvajajo. Nacionalno združenje njihovo delovanje podpira, usklajuje in nadzira. Enkrat letno pošljejo nacionalni upravi poročilo o svojem delovanju. Deželnim sekcijam pripada del sredstev iz članarin, ki jih zbere združenje, vendar ne manj kot 30 %. Sredstva pridobivajo tudi z lastno aktivnostjo in s pomočjo sponzorjev in donatorjev. Sredstva lahko prispevajo tudi deželne uprave, če je tako določeno v njihovi deželni zakonodaji.

3.2 Člani združenja

V združenje je vključenih okrog 4.600 individualnih in institucionalnih članov. Člani združenja so predvsem knjižničarji, vendar je članstvo odprto za vse strokovne delavce, ki so zaposleni na področju bibliotekarstva in informacijske znanosti.

Člani so porazdeljeni v redne člane in pridružene člane. Redni člani so lahko le posamezniki, in sicer: strokovni delavci, ki so v različnih javnih ali zasebnih ustanovah in institucijah zaposleni kot knjižničarji, dokumentalisti ali informa-

11 V Toskani so svojo sekcijo ustanovili leta 1946, v Piemontu 1947, v Apuliji, na Sardiniji, Siciliji, Kampanji in Emiliji Romanji 1948, v Kalabriji, Laciju, Liguriji, Lombardiji in Venetu leta 1949, v Abrucih 1954, v Furlaniji - Julijski krajini, Marki in Umbriji 1972, v Trentinu 1973, v Basilikati 1983, v Molisu in Dolini Aosta leta 2000.

cijski strokovnjaki, že upokojeni strokovni delavci, trenutno nezaposleni strokovni delavci, ki imajo opravljeno vsaj šestmesečno delovno prakso ali najmanj 300 ur dela in častni člani, ki so na področju razvoja bibliotekarstva in informacijske znanosti dosegli izjemne dosežke. Pridruženi člani so: javne in zasebne knjižnice ter dokumentacijski centri ne glede na ustanovo, ki ji pripadajo, študentje, ki se izobražujejo v univerzitetnih in specialističnih programih s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti, ustanove, institucije, združenja in društva, katerih delo je povezano s knjižnicami in knjižnično stroko (izobraževalne ustanove, založniške hiše, razne servisne službe itd.), združenja, institucije in posamezniki, ki podpirajo cilje AIB, vsi, ki ustrezajo pogojem za redne člane, vendar se odločijo za pridruženo članstvo in knjižničarji, knjižnice ter strokovna združenja iz tujine¹².

Vsi člani se lahko udeležujejo skupščin in sodelujejo pri dejavnostih združenja, pravico voljenja in izvolitve v upravne organe pa imajo le redni člani. Institucije na skupščinah zastopajo njihovi uradni predstavniki. Združenje si prizadeva za čimbolj enakomerno porazdelitev funkcij med člane vseh deželnih sekcij in pritegnitev večine članov v aktivno sodelovanje. Ne zaposluje profesionalnega kadra. Vsi člani so redno zaposleni na različnih delovnih mestih na področju knjižničarstva in informacijske dejavnosti, delo v združenju pa opravljajo prostovoljno.

3.3 Organi upravljanja združenja

Organe upravljanja in vodenja delijo v 4 skupine, in sicer so to:

- nacionalni organi upravljanja: generalna skupščina članov (*Assemblea generale dei soci*), izvršni nacionalni odbor (*Comitato esecutivo nazionale - CEN*) in predsednik združenja;
- teritorialni organi upravljanja: skupščine članov deželnih sekcij (*Asemblee regionali dei soci*), izvršni odbori deželnih sekcij (*Comitati esecutivi regionali - CER*) in predsedniki deželnih sekcij;
- posvetovalni organi: nacionalni svet deželnih predsednikov (*Consiglio nazionale dei presidenti regionali - CNPR*);

12 Vpis v združenje je možen na sedežu združenja ali pri eni izmed dvajsetih deželnih sekcij. Člana rina za redne člane znaša 50 EUR, za institucije 105 EUR, za vse ostale pa 25 EUR. Člani prejemajo mesečnik *AIB Notizie*, strokovni zbornik *Bolletino AIB* in *Agendo* za knjižničarje. Deležni so 25% popusta pri nakupu publikacij, ki jih je izdalo združenje, in znižane kotizacije za udeležbo na zborovanjih združenja. Z doplačilom 25 EUR prejmejo tudi vse publikacije, ki jih združenje izda v tekočem letu.

- nadzorni organi: nadzorni odbor (*Collegio sindacale*) in odbor za arbitražo (*Collegio dei probiviri*).

Vrhovno telo združenja je generalna skupščina članov, ki jo sestavljajo vsi člani, pravico do glasovanja pri odločanjih pa imajo le redni člani. Skupščino vodi predsednik združenja, sklicana pa mora biti vsaj enkrat letno. Zaradi velike prostorske oddaljenosti med člani in njihove zaposlitve na rednih delovnih mestih konference velikokrat potekajo kar v elektronski obliki. Skupščina sprejema statut, program dela in finančni načrt. Vsaka tri leta redni člani na skupščini s tajnim glasovanjem izvolijo izvršni nacionalni odbor, nadzorni odbor in odbor za arbitražo. Člani so lahko v upravna telesa voljeni največ dvakrat zaporedoma. Izvršni odbor sestavlja sedem članov. Na prvem srečanju iz svoje sredine izberejo predsednika in namestnika, sprejmejo triletni programski dokument in določijo tajnika ter blagajnika. Izvršni nacionalni odbor odloča o vprašanih nacionalnega pomena, spremlja in nadzoruje delovanje AIB, ustanavlja komisije in delovna telesa, odloča o sprejemu članov in o imenovanju častnih članov, o razporejanju finančnih sredstev ter višini deleža članarin, ki bo namenjen deželnim sekcijam in ne sme znašati manj kot 30 % skupne vsote. Vsaka deželna sekcija ima svojo skupščino, izvršni odbor, predsednika, tajnika in blagajnika, ki opravljajo svoje naloge na območju dežele, ki ji pripadajo.

Glavno posvetovalno telo združenja je nacionalni svet deželnih predsednikov. Sestavljajo ga predsedniki deželnih sekcij in predsednik AIB, ki mu tudi predseduje. Njegovo delo je namenjeno koordinaciji aktivnosti na nacionalnem in deželnih nivojih. Upravne in vodstvene funkcije so centralizirane, vendar je velik poudarek na sodelovalnem odločanju z deželnimi sekcijami. Izvršni nacionalni odbor se z nacionalnim svetom deželnih predsednikov obvezno posvetuje o letnem programu, osrednjih temah kongresov, o statutarnih spremembah, o ustanavljanju komisij in o deležu članarin za deželne sekcije.

Nadzorni odbor združenja nadzoruje porabo denarnih sredstev, odbor za arbitražo pa razrešuje nesoglasja med člani upravnih teles.

3.4 Nacionalne komisije in delovne skupine

Za proučevanje posameznih problemskih področij in doseganje ciljev, zastavljenih v statutu, so zadolžene komisije in delovne skupine.

Trenutno v okviru združenja deluje sedem komisij. Te so: Nacionalna komisija za univerzitetne in raziskovalne knjižnice (*Commissione nazionale biblioteche delle università e della ricerca*), Nacionalna komisija za otroške in mladinske knjižnice (*Commissione nazionale biblioteche per ragazzi*), Nacionalna komisija za splošne

knjižnice (*Commissione nazionale biblioteche pubbliche*), Nacionalna komisija za državne knjižnice¹³ in nacionalne knjižnične servise (*Commissione nazionale biblioteche e servizi nazionali*), Nacionalna komisija za šolske knjižnice (*Commissione nazionale biblioteche scolastiche*), Nacionalna komisija za katalogizacijo in gesljenje (*Commissione nazionale sulla Catalogazione e Indicizzazione*), Nacionalna komisija za starejše knjižnično gradivo in specialne zbirke (*Commissione nazionale libro antico e collezioni speciali*).

Delovanje komisij določa poseben pravilnik (*Regolamento sulle forme e i modi dell'attività delle commissioni permanenti*). Ustanavlja jih izvršni nacionalni odbor v sodelovanju z nacionalnim svetom deželnih predsednikov. Njihovo število, namembnost in poimenovanje se ob izvolitvi novega izvršnega odbora lahko spremeni. Komisije delovno sodelujejo z vsemi deželnimi sekcijami preko referentov, ki so pri deželnih sekcijah zadolženi za področja, ki jih pokrivajo komisije. Letno ali najmanj enkrat v triletnem mandatu komisija oziroma njen koordinator objavi v publikacijah AIB delovno poročilo. Komisije sestavlja največ sedem rednih članov združenja, izmed katerih je eden izbran za koordinatorja. Odgovorne so za samostojno izvajanje svojega triletnega delovnega programa, ki ga odobri nacionalni izvršni odbor, kateremu redno poročajo o svojem delu. Opravljajo raziskovalno delo, pripravljajo izobraževalne seminarje in delovna srečanja za izmenjavo strokovnih mnenj, promovirajo strokovno literaturo, seznanjajo ostale knjižničarje z aktualno problematiko, spremembami na področju zakonodaje in novostmi na strokovnem področju. Člani se posvetujejo in sodelujejo med seboj predvsem preko elektronske pošte.

Delovne skupine proučujejo posamezna ožja problemska področja. Trajanje njihovega delovanja in število članov v skupini je odvisno od problematike, ki se ji posvečajo. Delovne skupine se ustanovijo na pobudo združenja, deželnih sekcij ali skupin knjižničarjev, ki želijo skupno reševati določeno aktualno problematiko. Trenutno deluje šest delovnih skupin: Skupina za spremljanje in analizo sodelovanja med različnimi knjižničnimi mrežami (*Gruppo sulla valutazione della cooperazione nelle reti bibliotecarie territoriali*), Skupina za digitalne knjižnice (*Gruppo sulle biblioteche digitali*), Skupina za večkulturne knjižnice (*Gruppo sulle biblioteche multiculturali*), Skupina za znanstvene knjižnice (*Gruppo italiano sulle biblioteche dell'area scientifica*), Skupina za knjižnice znanih osebnosti, ki postanejo z donacijo posebne zbirke v javnih knjižnicah (*Gruppo sulle biblioteche d'autore*) in Skupina za knjižnice pod državno upravo (*Gruppo sulle biblioteche dell'Amministrazione dello Stato*).

13 Knjižnice, ki so pod državno upravo.

3.5 Specialna knjižnica za bibliotekarstvo in informacijsko znanost

Združenje italijanskih knjižnic ima svojo knjižnico¹⁴, ki deluje v prostorih Osrednje nacionalne knjižnice v Rimu. Začetki knjižnice segajo v leto 1961, ko je vdova knjižničarja Vittoria

Cameranija, ki je deloval v tridesetih letih, združenju podarila njegovo bogato in zanimivo zbirko strokovnih knjig. Danes je to knjižnica z najbogatejšo zbirko knjig in revij s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti v Italiji¹⁵. Knjižnica ima 7.700 knjig, 460 naslovov periodičnih publikacij, od tega 117 tekoče naročenih, veliko število drobnega tiska in zgoščenk. Hrani 23 naslovov revij, ki jih izdajajo posamezne italijanske knjižnice ali knjižnični sistemi, 38 naslovov periodičnih publikacij s področja bibliotekarstva, bibliofilije in informacijske znanosti, ki izhajajo v Italiji, in 69 takih, ki izhajajo v tujini (Agenda ... 2001). Knjižnica kot posebne zbirke vodi zapuščino Camerani, vse izdaje AIB in kolekcijo fotografij knjižnic in knjižničarjev. Knjižnica in njena referenčna služba je dostopna vsem obiskovalcem, izposoja gradiva na dom pa je omogočena le članom združenja. Z vzpostavitev preko svetovnega spleta javno dostopnega kataloga so knjižnico približali tudi članom, ki niso iz Rima in okolice. S spletnim obrazcem si lahko druge knjižnice ali posamezni člani naročijo največ dve knjigi naenkrat. V študijske namene in za osebno rabo je mogoče naročiti tudi fotokopije. Študentje, člani združenja, lahko v knjižnici opravijo delovno prakso pod mentorstvom vodje knjižnice, ki traja 6 mesecev po 20 ur na teden.

3.6 Publicistična dejavnost združenja

Združenje redno izdaja dve periodični publikaciji: *AIB Notizie* in *Bolletino AIB*¹⁶. Mesečni bilten *AIB Notizie*, ustanovljen leta 1989, prinaša kratke članke, poročila o dejavnostih združenja, različne zanimivosti iz sveta knjižničarstva v Italiji in po svetu ter seznam prireditev in dogodkov. Od decembra leta 1996 so vsi prispevki predstavljeni tudi na spletnih straneh združenja. Revija *Bolletino AIB*, ki izhaja od leta 1961, izide štirikrat na leto. Vsebuje znanstvene in strokovne prispevke, recenzije knjig in tekočo bibliografijo strokovne literature s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti v Italiji. Enkrat letno kot priloga izide

¹⁴ Knjižnica se predstavlja na spletnem naslovu: <http://www.aib.it/biblioteca/biblioteca.htm>

¹⁵ V Italiji deluje več knjižnic, ki so specializirane za gradivo s področja bibliotekarstva. Seznam je dostopen na naslovu: <http://www.aib.it/aib/lis/biblis.htm>

¹⁶ Elektronska oblika je dostopna na spletnih straneh <http://www.aib.it/editoria/aibnotizie.htm> in <http://www.aib.it/aib/boll/boll.htm>

kumulativna bibliografija (*Bibliografia italiana delle biblioteche, del libro e dell'informazione - BIB*) na zgoščenk¹⁷. Revija je mednarodno priznana in vključena v mnoge strokovne bibliografije in specialne podatkovne baze. Na svetovnem spletu so dostopna kazala, povzetki, recenzije in izbor prispevkov od leta 1992.

Vsako leto decembra združenje natisne za vse svoje člane notes za knjižničarje (*Agenda del bibliotecario*). V njem je predstavljeno združenje italijanskih knjižničarjev in njegova zgodovina, statut in vsi ostali veljavni pravilniki, publikacije AIB, različni sezname, imeniki, naslovi in druge, za knjižničarje pomembne, informacije.

AIB je tudi pomemben založnik strokovne literature. Trenutno ponujajo okoli 150 naslovov, med katerimi so dela priznanih italijanskih bibliotekarjev in prevodi tujih strokovnjakov¹⁸. Knjige izdaja tudi v sozaložništvu, največkrat z založbo Bibliografica, ki je specializirana za izdajanje strokovne bibliotekarske literature. Od leta 1992 svoje publikacije predstavljajo na knjižnih sejmi in razstavah, kjer organizirajo tudi srečanja in predavanja.

3.7 Zborovanja združenja

Združenje že od svoje ustanovitve prireja letna zborovanja. Osrednja tema, ki je izbrana za posamezno zborovanje, odraža aktualno dogajanje v stroki, hkrati pa je tudi prikaz delovanja AIB. Ob pregledu na zborovanjih obravnavanih tem lahko sledimo razvoju in poteku knjižničarske problematike v Italiji¹⁹. Združenje je svoja zborovanja od prvega kongresa pa do leta 1999 organiziralo kot samostojne dogodke v različnih italijanskih mestih. Za večjo odmevnost zborovanja knjižničarjev in dokumentalistov v javnosti in s tem tudi knjižnične problematike, se je združenje leta 1999 odločilo svoj letni kongres izpeljati v okviru knjižnega sejma v Torinu. Od leta 2000 pa v ta namen oktobra v Rimu organizira prireditev Bibliocom, na kateri se skupaj predstavijo različni ponudniki dejavnosti s področja varovanja in posredovanja kulturnih dobrin ter upravljanja z informacijami. Knjižničarji, dokumentalisti, informacijski strokovnjaki, arhivisti, muzealci, založniki, razni ponudniki servisov za upravljanje z informacijami, strokovna združenja, izobraževalne ustanove in še mnogi drugi z različnimi dogodki, razstavami, seminarji, okroglimi mizami in podelitvami nagrad z

17 Prvi dve izdaji sta pod istim naslovom izšli na disketi.

18 Katalog vseh publikacij in možnosti iskanja po avtorjih ali naslovih je predstavljen na spletnem naslovu <http://www.aib.it/aib/editora/catsnodo.htm>

19 Teme vseh kongresov združenja in naslovi publikaciji, v katerih so bili objavljeni referati, so kronološko predstavljeni tudi na spletni strani: <http://www.aib.it/aib/congr/congr.htm>

enotno akcijo obveščajo javnost o svojem poslanstvu in dejavnostih. Pokrovitelji Bibliocom so mednarodno knjižničarsko združenja IFLA, državno ministrstvo za kulturno dediščino in ministrstvo za izobraževanje.

Bibliocom pomeni odpiranje in povezovanje strokovnega združenja in hkrati knjižničarske stroke z ostalimi tradicionalnimi in novimi dejavnostmi, ki se odvijajo na knjižničnem informacijskem in kulturnem področju. Je tudi priložnost za srečanje in sodelovanje knjižničnih združenj, ki delujejo na različnih specifičnih področjih bibliotekarstva v Italiji in obisk združenj iz tujine ter izmenjavo mnenj in izkušenj na okroglih mizah, na katerih sodelujejo in se predstavljajo združenja iz različnih okolij (Zagra, 2001, str.2).

Z letom 2002 so začeli poleg kongresa v oktobru pripravljati tudi pomladne nacionalne konference (*Conferenze di primavera*), ki jih organizirajo deželne sekcije.

3.8 Organizacija izobraževalnih seminarjev in študijskih potovanj

Za strokovno izpopolnjevanje svojih članov združenje že vrsto let pripravlja seminarje in študijska potovanja. Na leto organizirajo, samostojno ali v sodelovanju z drugimi institucijami, okoli 10 različnih seminarjev²⁰. Večinoma potekajo v Rimu, vendar pa seminarje, za katere je veliko zanimanja, ponovijo tudi v drugih mestih. Seminarje in predavanja samostojno organizirajo tudi vse deželne sekcije, nekatere pa tudi študijska potovanja. Zanimiva so tudi študijska potovanja, na katerih si lahko vsi člani ogledajo tuje knjižnice in obišejo knjižne sejme. V zadnjih štirih letih so obiskali Anglijo, Nemčijo, Irsko in Portugalsko, pripravljajo pa ogled nove aleksandrijske knjižnice v Egiptu. Članom, ki se želijo jezikovno izobraževati v tujini, je združenje omogočilo 10 % popust pri agencijah, ki pripravljajo izobraževalne jezikovne tečaje za odrasle v tujini.

3.9 Mednarodno sodelovanje

Združenje je član mednarodnega združenja IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), mednarodne zveze za informatiko in doku-

²⁰ V letu 2003 je združenje samostojno ali v sodelovanju organiziralo seminarje iz naslednjih področij: določanje predmetnih oznak, določanje avtorskih značnic, upravljanje in razvijanje knjižničnih zbirk, knjižnična statistika in merjenje uspešnosti, konzervacija in zaščita knjižničnega gradiva, branje za najmlajše, svetovni splet za knjižničarje, nove oblike znanstvene komunikacije itd. V letu 2004 pripravljajo v sodelovanju z združenjem za dokumentalistiko (AIDA) izobraževanje za izdelavo spletnih strani.

mentacijo FID (International Federation for Information and Documentation), zveze evropskih združenj knjižničarjev in dokumentalistov EBLIDA²¹ (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) in mednarodne organizacije za varovanje kulturne dediščine Blue Shield, ki deluje pod okriljem Unesco-a. Združenje se od devetdesetih let vse bolj vključuje v različne svetovne in evropske mednarodne projekte, predstavniki AIB pa sodelujejo na mnogih mednarodnih strokovnih srečanjih in so aktivni člani različnih odborov svetovne in evropske zveze knjižničnih združenj.

Združenje si prizadeva tudi za uspešno sodelovanje med posameznimi evropskimi knjižničarskimi združenji. Novembra 2001 je AIB sklenila dogovor o sodelovanju z avstrijskim združenjem knjižnic in knjižničarjev (VÖB - Vereinigung Österreichische Bibliothekarinnen und Bibliothekare). Združenji sta podpisali dogovor, da si bosta izmenjevali strokovne publikacije, skupaj organizirali nekatere seminarje in več študijskih meddržavnih potovanj. Vsako leto bodo dvema osebama omogočili šestdnevni študijski obisk. Združenje gostitelj bo gostujočemu knjižničarju zagotovilo prebivališče in izplačalo dnevnice. Potne in ostale stroške mu bo krilo domače združenje.

3.10 Delovanje združenja za knjižnice, knjižničarje in prebivalce

Združenje svoj pomen v knjižničarskem in širšem okolju širi počasi, a vztrajno. Za uresničitev mnogih ciljev si prizadeva že desetletja, jih prilagaja sodobnejšim težnjam in nadgrajuje. Izpostaviti velja delovanje združenja, ki je usmerjeno k sodobnemu razvoju knjižnične državne politike, priznanju in razvoju knjižničarskega poklica, pomoči in zaščiti članov in promociji knjižnic.

3.10.1 Prizadevanja za sodoben in mednarodno primerljiv knjižnični sistem v Italiji

V Italiji so dolga leta vlogo knjižnic videli predvsem v hranjenju bogate knjižne kulturne dediščine. Združenje je že v drugi polovici šestdesetih let začelo opozarjati na spremembe, ki so potrebne v odnosu državne politike do knjižnic in knjižne dediščine. Za razvoj knjižničarstva je bilo še posebej pomembno sprejetje desetih tez o italijanski knjižnični politiki, ki so jih sprejeli leta 1987 na 34. kongresu AIB v Viareggio, v katerih so opozorili na nujnost vzpostavitve nacionalnega sistema, ki bo povezoval vse javne knjižnice, omogočal ustrezen informacijski servis za vse državljanke in obenem zagotavljal tudi ustrezno varovanje

21 AIB je ustanovna članica zveze EBLIDA, ki je bila ustanovljena 13. 6. 1992.

bogate italijanske knjižne dediščine. Poudarili so še, da se morajo tako politiki kot strokovni knjižnični delavci zavedati, da je informacija pravica, ki mora biti dostopna vsem. Ministrstvo za kulturno dediščino je že naslednje leto v Bologni organiziralo nacionalno konferenco (*Conferenza nazionale dei beni librari*), na kateri so potrdili usmerjenost k ciljem, ki so bili zastavljeni v desetih tezah.

Na področju zakonodaje si strokovno združenje italijanskih knjižničarjev predvsem zaradi neenotnosti deželnih zakonodaj že skoraj tri desetletja prizadeva za sprejem krovnega zakona, ki bi urejal delovanje vseh javnih knjižnic ne glede na upravno enoto (ustanova, ministrstvo, dežela ...). Predloge so leta 1998 objavili v reviji AIB Notizie in poslali v obravnavo tudi ministrstvu za kulturo. Krovni zakon za knjižnice zaenkrat ni naletel na plodna tla ne pri ministrstvu ne pri deželnih upravah (Traniello, 1999, str. 52), vendar pa bi sprejetje predlogov AIB med drugim omogočilo uskladitev strukture in delovanja knjižničnih storitev, uskladitev vloge dežel na področju knjižničarstva, uresničitev enakomernega in izenačenega knjižničnega sistema v različnih delih države, onemogočilo nestrokovne odločitve posameznih deželnih uprav, boljše povezovanje in delovanje na ravni celotne države in določilo strokovne pogoje za vstop v knjižničarski poklic (prav tam, str. 79).

3.10.2 Družbeni status in strokovnost knjižničarskega poklica

Družbeni status profesije ni odvisen le od pravic, ki so zapisane v zakonih in pravilnikih. K spoznanju, da je bibliotekarstvo družbeno koristna dejavnost, lahko največ prispevajo prav sami knjižničarji, ki si, povezani v strokovna združenja, skupno prizadevajo za večjo strokovnost in kvalitetno delo, spoštovanje profesionalnega kodeksa in za to, da je presoja o primernosti izobrazbene in delovne usposobljenosti zaposlenih v knjižnicah prepuščena stroki (Petrucciani, 1997, str. 277).

Oktobra 1997 so sprejeli etični kodeks za knjižničarje (*Codice deontologico del bibliotecario*). Razdeljen je na tri poglavja in obsega 14 točk osnovnih načel, v katerih je poudarjen pomen knjižničarjevega odnosa do svojega poklica, do uporabnikov in do knjižničnega gradiva ter informacij. V uvodu so zapisali, da etični kodeks predstavlja samostojnost stroke, opredeljuje vrednote knjižničnega poklica in je vodnik o profesionalnem delu za knjižničarje in ostalo javnost.

Naslednji korak je bila ustanovitev uradnega seznama ustrezno strokovno usposobljenih knjižničarjev (*Albo professionale italiano dei bibliotecari*). Za odločanje o ustrezni kvalificiranosti članov za vpis v uradni seznam so ustanovili komisijo (*Commissione permanente per l'Albo professionale dei bibliotecari*). Sestavlja jo pet članov, izmed katerih izberejo predsednika. Člane, ki ne smejo istočasno opravljati funkcij v drugih upravnih organih združenja in morajo imeti ustrezne strokovne kvalifikacije, imenuje izvršni nacionalni odbor za 4 leta. Isti člani ne morejo

biti v komisijo imenovani dvakrat zapored. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati člani združenja za vpis v uradni seznam, so: vsaj triletno neprekinjeno članstvo v združenju, najmanj univerzitetna izobrazba s področja bibliotekarstva, dokumentalistike ali informacijske znanosti, pridobljena v Italiji ali v tujini, vsaj dvoletne delovne izkušnje oziroma enoletne, če je delo potekalo pod nadzorom člana AIB, predložitev pisnih dokazov in poravnava stroškov za administrativno delo v višini 15,50 EUR. Sprejemljive so tudi diplome drugih univerzitetnih in višjih srednjih šol, če imajo kandidati opravljen najmanj enoletni tečaj, ki ne sme obsegati manj kot 300 ur s področja bibliotekarstva, dokumentalistike in/ali informatike za knjižničarje in štiri, šest ali osem let delovnih izkušenj, kar je odvisno od vrste šole in študijskega programa. Upošteva se tudi obvezna delovna praksa in prostovoljno delo.

Poleg kvalitetnega in strokovnega dela, ki je pomembno za ugled knjižničarskega poklica, je namen vodenja uradnega seznama doseči tudi to, da so lahko strokovni delavci v knjižnicah in dokumentacijskih centrih le tisti, ki imajo ustrezno izobrazbo in znanje. Sprejetje in vpis v uradni seznam potrjuje strokovno usposobljenost in omogoča boljše pogoje pri zaposlovanju, čeprav za delodajalce ni obvezujoče.

3.10.3 Servisi za člane združenja

Zaradi številnih vprašanj, ki so povezana s pravicami in dolžnostmi zaposlenih v knjižnici in s katerimi se mnogi člani obračajo na združenje, ter z namenom zaščite in varovanja njihovih pravic, se je združenje odločilo za organizacijo delovnih skupin, ki bodo opravljale vlogo servisov za pomoč in informiranje članov. Največ nejasnosti je na področju kadrovanja in poklicnega napredovanja, zato so se najprej posvetili temu področju in ustanovili Urad za nadzor problematike dela v knjižnicah (*Osservatorio sui problemi del lavoro in biblioteca*). Sestavlja ga šest članov, referentov za problematiko posameznih vrst knjižnic, ki delujejo pod različnimi upravami in zakoni, in koordinator, ki usklajuje njihovo delo. Trenutno so referenti zadolženi za spremljanje problematike delovnega področja v državnih, lokalnih, univerzitetnih, znanstvenih, šolskih in zasebnih knjižnicah. Člani spremljajo zakonodajo, ki vpliva na delovni položaj zaposlenih v različnih knjižnicah, oblikujejo pripombe za ustrezne zakonodajne organe in obveščajo člane. Urad s svojim delovanjem uveljavlja cilje združenja za spoštovanje in pravilno vrednotenje knjižničarskega poklica in profesije.

3.10.4 Promocija knjižnic in branja

AIB podpira in širi različne mednarodne akcije za promocijo knjižnic in branja. Pridružili so se mednarodnim akcijam: Mednarodni dan knjige in avtorskih pra-

vic (23. april), akciji @your library*²² in akciji Born to read²³ ter jih prilagodili italijanskemu prostoru in razmeram.

@*lla tua biblioteca** je italijanski prevod gesla mednarodne akcije @your library*. AIB poziva vse italijanske knjižničarje, naj se odzovejo pobudi IFLE in geslo domiselno uporabijo v različnih stikih z javnostjo. Smisel akcije je vzpodbuditi zanimanje javnosti za knjižnice in jim povedati, da so to dinamične ustanove, odprte za vse ljudi, kjer ima vsak obiskovalec dostop do različnih vrst znanj in informacij, knjižničarji pa jim pomagajo poiskati najboljše, pa naj bodo to knjige ali spletne strani (Natale in Paoli, 2001). Združenje je geslo uporabilo tudi v svoji akciji za priznanja, ki jih podeljuje na prireditvi Bibliocom. Vsako leto razpišejo podelitev častnih diplom za dosežke pri razvoju knjižnic in njihovih storitev²⁴. Pomembno je, da so storitve prenosljive tudi v druge knjižnice.

Projekt branje za najmlajše²⁵ (*Natti per leggere*) združenje promovira in izvaja skupaj s kulturnim združenjem pediatrov (*Associazione culturale pediatri - ACP*) in centrom za zdravje otrok (*Centro per la salute del bambino - CSB*). Namen projekta je približati knjižnice in branje vsem otrokom do šestega leta in njihove starše opozoriti na pomen glasnega branja pri razvoju otrok. Knjižničarji organizirajo srečanja s starši, pomagajo pri izbiri literature in sestavljajo sezname priporočljive literature²⁶. V akcijo so vključene knjižnice, šole, pediatri in zdravstveni centri za otroke po vsej Italiji, spremlja pa jo zloženka, ki opozarja na pomen branja²⁷. Akcijo usmerja nacionalna skupina za koordiniranje pri AIB (*Gruppo di coordinamento nazionale Natti per leggere*), finančno pa jo podpirajo vsa tri združenja, ki

22 Akcija so začele izvajati ameriške knjižnice leta 2001 ob tednu ameriških knjižnic, ki poteka vsako leto aprila. Pod okriljem IFLE je akcija postala mednarodna, da bi tako knjižnice približali vsem ljudem, jih naredili prepoznavne in pomembne. Ameriške knjižnice izvajajo akcije pod zanimivimi slogani, npr. *It,s all @yuor library**, *A world of possibilities @your library**, *Discover the world @ your library** itd. Podatki o mednarodni akciji so dostopni na naslovu: <http://www.ifla.org/@yourlibrary>

23 Ameriške in angleške akcije branja za najmlajše: *Born to read*, *Reach out and read* in *Sainsbury*, bookstart so predstavljene na spletni strani: <http://www.aib.it/aib/npl/progstr.htm>

24 V letu 2003 so razpisali priznanja pod gesli: *Biblioteche in vetrina @lla tua biblioteca* (za javno ali zasebno ustanovo, ki bo otvorila najboljše urejen oddelek v knjižnici pod njeno upravo), *Biblio & web @lla tua biblioteca* (za najboljšo spletno stran), *Biblio & promo @lla tua biblioteca* (za najuspešnejše pospeševanje branja) in *Nessuno escluso @lla tua biblioteca* (za dosežke na področju storitev za prebivalce s posebnimi potrebami).

25 Več o projektu na spletni strani: <http://www.aib.it/aib/nlp/nlp.htm>

26 Zanimiv seznam knjig za predšolske otroke, ki so ga sestavile knjižničarke, je predstavljen na naslovu: <http://www.aib.it/aib/npl/libri.htm>, seznam knjig o branju otrokom pa na naslovu: <http://www.aib.it/aib/npl/bibliogr.htm>

27 Še posebej srčno so se na akcijo odzvali v provinci Ravenna, kjer so si zastavili cilj, z akcijo doseči prav vse otroke do šestih let na svojem območju. Glasno branje, ki ga izvajajo mnogi prostovoljci, so organizirali po knjižnicah, ambulantah, bolnišnicah, knjigarnah in drugih primernih javnih prostorih. Poleg tega knjižnica vsakemu novorojenčku pošlje pisno dobrodoščilo in podari knjigo.

sodelujejo pri projektu. Projekt je leta 2001 prejel nagrado za najboljšo promocijo knjig in pospeševanje branja, ki jo je podelilo ministrstvo za kulturo.

AIB podpira tudi projekt bralnih krožkov, imenovan *Presidi del libro*, ki je nastal na pobudo italijanske založniške hiše Laterza. Gre za srečevanje bralcev v knjižnicah in knjigarnah, kjer si izmenjujejo mnenja o prebranih knjigah in po načelu »povej naprej« (*passaparola*) širijo zanimanje za knjige (Presidi ..., 2002, str. 6).

3.11 Predstavitvene strani združenja

Spletne strani združenja italijanskih knjižnic ali AIB-WEB, kot jih je poimenovalo združenje, lahko najdemo na svetovnem spletu od marca leta 1997²⁸. Uredništvo AIB-WEB je sestavljeno iz več oddelkov in pododdelkov ter deluje kot samostojna sekcija združenja. Za vsebine različnih področij, ki jih predstavljajo na spletnih straneh, so odgovorni posamezni uredniki. Njihovo delo nadzoruje in usklajuje glavni urednik – koordinator, ki je odgovoren tudi za celotno vsebino in podobo predstavitvenih strani. Koordinatorja imenuje izvršni nacionalni odbor, sam pa izbere do tri svoje namestnike, ki jih mora odbor potrditi, in urednike posameznih oddelkov, za katere se odloči po lastni presoji. Koordinator in njegovi namestniki morajo biti člani združenja in svoje delo opravljajo prostovoljno. Ostali uredniki in sodelavci so lahko tudi nečlani. Za svoje delo dobijo plačilo, ki je sorazmerno z višino sredstev, ki so dodeljena uredništvu AIB-WEB za izvedbo sprejetih programov. V delovni skupini, ki gradi AIB-WEB, vsi člani nenehno sodelujejo med seboj, saj se specialistična znanja posameznikov, potrebna za izdelavo vsebinsko, oblikovno in tehnično ustreznih strani, med seboj dopolnjujejo in prepletajo. Predvsem je to sodelovanje na daljavo, saj so tudi člani AIB-WEB, tako kot člani ostalih delovnih skupin v združenju, iz različnih krajev Italije. Osebnostno se običajno srečajo le na letnih kongresih združenja.

Glavni cilji²⁹, ki jih želi združenje doseči s predstavitvijo na svetovnem spletu, so: obveščati svoje člane in širšo javnost o pomenu in dejavnostih združenja ter knjižarske stroke v Italiji, omogočati stalno povezanost in komunikacijo združenja s člani in komunikacijo ter sodelovanje med člani združenja, delovati kot intranet združenja z namenom komunikacije in usklajevanja med člani upravnih in delovnih skupin, povezati in organizirati različne spletne strani s ponudbo informacij s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti, ki bi delovale kot portal za knjižničarje.

28 AIB se prvič predstavi na svetovnem spletu že leta 1995, vendar gostuje na spletnih straneh rimske univerze La Sapienza. Leta 1997 pa postavijo svoje predstavitvene strani.

29 Cilji so zapisani v ustanovnem programu „Progetto editoriale AIB-WEB 1997“ in dostopni na spletnem naslovu <http://www.aib.it/aib/redprog97.htm>

Spletne strani AIB-WEB omogočajo povsem transparentno delovanje združenja. Tu člani predstavljajo svoje cilje, načrte in akcije za doseganje ciljev, statut, pravilnike in kodekse, delovne načrte, letna poročila o delu, zgodovino in kronološki pregled delovanja združenja, organizacijsko strukturo, deželne sekcije, upravnica in delovna telesa ter skupine, njihovo sestavo in imena članov ter elektronske naslove, pogoje za vpis v združenje in ugodnosti za člane, vse svoje dejavnosti, kongrese, izobraževalne seminarje, publikacije, ki jih izdajajo, svojo specialno knjižnico in povezave na sorodne teme.

AIB-WEB si prizadeva tudi za organizirano in učinkovito ponudbo informacij in storitev za knjižničarje. Ponujajo izbor strokovno resnih in tudi sprostitveno zabavnih tem s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti.

Z označenih mest v besedilu hitro pridemo do spletnih strani knjižnic v Italiji in po svetu, naslovov periodičnih publikacij, ki jih hranijo posamezne italijanske knjižnice, javno dostopnih računalniških katalogov, do italijanskih in ostalih ponudnikov informacijskih virov na svetovnem spletu, ki so koristni za knjižničarje in študente bibliotekarstva in informacijske znanosti do nacionalnih in mednarodnih knjižničnih združenj, elektronskih revij s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti, spletnih strani izobraževalnih ustanov za knjižničarje, arhiviste in dokumentaliste, seznama vseh za strokovno javnost zanimivih dogodkov, ki se bodo odvijali kjerkoli v Italiji, itd. Na voljo so tudi spletni naslovi različnih dobaviteljev in oskrbovalcev knjižnic in knjižničarjev, ki lahko proti plačilu zaprosijo za aktivno povezavo s strani AIB-WEB do svojih spletnih strani. Vzpostavljeno imajo tudi pogovorno skupino, kateri se lahko pridružijo tudi nečlani združenja in si tu izmenjujejo informacije in izkušnje s področja dela in knjižničarske stroke.

Med najbolj obiskanimi so strani s seznamom italijanskih javno dostopnih katalogov (*OPAC Italiani*)³⁰, ki omogočajo povezavo do 598 računalniških katalogov. Knjižnice v Italiji uporabljajo različne sisteme za avtomatizacijo in uveljavljena je tradicija povezovanja v manjše knjižnične sisteme. Z željo preseči to razdrobljenost in neenotnost, so leta 1999 na AIB-WEB straneh vzpostavili sistem, poimenovan *MetaOPAC Azalai italiano*, s kratico MAI, ki z enega spletnega mesta omogoča dostop do katalogov, ki so avtomatizirani z različnimi programi in povezani v različne mreže³¹. MAI trenutno omogoča poizvedovanje po 167 italijanskih računalniških javnodostopnih katalogih, postopoma pa bodo vključevali tudi ostale. Uporabnik lahko poizveduje istočasno po vseh vključenih katalogih ali po posameznih katalogih in izbira med tremi načini iskanja: po geografskem področju (občina, provinca, dežela), po vrsti knjižnice (splošne, državne,

30 <http://www.aib.it/aib/lis/opac1.htm>.

31 To ni model kataloga, ki združuje in usklajuje kataloge različnih knjižnic in knjižničnih sistemov v en katalog, ne moremo ga primerjati z nacionalnim vzajemnim katalogom SNB.

cerkvene, šolske, univerzitetne, znanstvene ostale) in po tipih dokumentov (monografije, periodika, ostalo).

Zelo koristne in iskane so informacije za pomoč članom pri iskanju prostih delovnih mest. Redno objavljajo vse razpisane natečaje za delo v javnih knjižnicah iz uradnih listov (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*) in razpise različnih ustanov in organizacij, ki sporočijo podatke oddelku za delo pri AIB -WEB³². Objavljajo tudi podatke o prostih delovnih mestih za knjižničarje v Evropi in ostalih delih sveta.

Na pobudo članov sta zaživel tudi sekciji Librarians in Zgodovina italijanskih knjižničarjev, pri katerih sodelujejo mnogi knjižničarji iz različnih delov države. Librarians, ki je zbirka navedb o knjižnicah in knjižničarjih v različnih leposlovnih zvrsteh, filmih, umetnosti in glasbi, je hkrati vpogled v to, kako izgledajo knjižnice in knjižničarji v očeh neknjižničarjev. Poleg zabavne plati zbiranja so to tudi podatki, ki jih knjižničarji lahko uporabijo za promocijo knjižnic in knjižničarstva, in tudi vzpodbuda za razmišljanje, kaj lahko knjižničarji naredijo, da presežejo stereotipni lik plašnega in nepriljubljivega knjižničarja, ki se je uveljavil v družbi³³⁻³⁴.

Zgodovina italijanskih knjižničarjev je predstavljena s kronološkimi pregledi, imeniki, zgodovinskimi teksti in podobami, ki se kakorkoli nanašajo na zgodovino združenja AIB, italijanskih knjižnic in knjižničarjev. Imena knjižničarjev v seznamih so hkrati povezave na spletno stran, kjer so predstavljeni s fotografijo, osnovnimi osebnimi podatki in delom, ki so ga opravljali na področju knjižničarstva. Zanimiv je tudi seznam klasičnih del italijanskih knjižničarjev. Preslikave nekaterih originalnih del si že lahko ogledamo na računalniškem zaslonu, ostale pa so v pripravi.

Tako za knjižničarje kot za širšo javnost so zanimivi in uporabni tematsko organizirani sezname informacijskih virov na svetovnem spletu, ki jih najdemo na spletnem mestu poimenovanem SegnaWeb³⁵ in dostopnem z vhodne strani AIB-

32 Razpise za delovna mesta najdemo na spletnem naslovu: www.aib.it/aib/aibcur/age/lx.htm

33 Povzeto po prispevku: *Bibliotecari nella fiction* na spletnem naslovu <http://www.aib.it/cib/congr./c46/s37c.htm3>

34 O liku knjižničarja in knjižničarke v filmih je združenje AIB izdalo tudi knjigo *Silenzio in sala!* Avtor Dario D' Alessandro našteje 465 filmov. Izvemo, da so v filmih med italijanskimi knjižnicami največkrat predstavljene državne knjižnice iz Neaplja, Rima, Benetk in Torina, med mestnimi pa zavzema pomembno mesto tudi knjižnica v Trstu. Italijanskemu igralcu pripada tudi rekord igralca, ki se največkrat pojavi v filmih kot knjižničar ali kot uporabnik knjižnic. To je Marcello Mastroianni. Zanimive so razlike prikaza knjižničarja v evropskih in ameriških filmih, saj so v prvih knjižničarji prikazani predvsem kot introvertirane in zadržane osebe, v ameriških pa kot povsem vsakdanje, kar opozarja na različen pogled in upoštevanje knjižnic in knjižničarjev v družbi.

35 Spletni naslov servisa je: <http://www.segnaweb.it/>

WEB. Spletne strani izbirajo in redno dopolnjujejo knjižničarji splošnih knjižnic glede na povpraševanje svojih uporabnikov. Pri izbiri poleg kvalitete in široke uporabnosti³⁶ upoštevajo tudi jezik. Če obstajajo za iskane informacije spletne strani v italijanskem jeziku, imajo prednost pred tujejezičnimi. Pobudo za sodelovanje na daljavo in koordinirano zbiranje je dala Nacionalna komisija za splošne knjižnice pri AIB. Prednosti povezanega in usklajenega delovanja knjižnic pri zbiranju in organiziranju spletnih informacijskih virov so predvsem: organizirana zbirka podatkov na enem spletnem mestu, dostopnost do vseh informacij s skupnega spletnega naslova in manjša poraba časa pri iskanju informacij.

4 Sklepne misli

Italijanski knjižničarji se vključujejo v različna strokovna združenja. Vlogo splošnega nacionalnega združenja, ki pokriva vse tipe knjižnic in dokumentacijske centre, opravlja le združenje italijanskih knjižnic (*Associazione italiana biblioteche*). Prizadeva si za razvoj sodobnega in mednarodno primerljivega knjižničnega sistema v Italiji, spremlja delovne zakonodaje, skrbi za promocijo izobraževanja knjižničarjev, obveščanje knjižničarjev in ostale javnosti o pomenu knjižnic in knjižničarstva itd.

Združenje dolga leta med knjižničarji ni bilo tako opaženo, kot bi lahko predvidevali po njegovi dejavnosti in angažiranosti. To se je spremenilo, ker so znali dobro izkoristiti novo informacijsko tehnologijo in možnosti, ki jih nudi. Med svoje poglobitve naloge so postavili razvoj spletnih strani združenja, na katerih obveščajo o pomenu in dejavnostih združenja ter knjižničarstva, tako svoje članke kot širšo javnost.

Z uporabo spleta je združenje izgubilo svojo togost in zaprtost v ožji krog. Povečala se je obveščenost članov združenja in komunikacija med člani. Vključevanje v strokovne in raziskovalne skupine ter druženje s strokovnimi kolegi in izmenjava mnenj je postalo neodvisno od geografske razdalje, povečala pa se je tudi pripadnost profesiji.

Organizacija servisov za pomoč in informiranje članov ter vzpostavitev pogovornih skupin za izmenjavo mnenj in vprašanj med knjižničarji tako o strokovnih vprašanjih kot o vprašanjih s področja dela in zaposlovanja bi bila dobrodošla tudi za slovenske knjižničarje.

Pri združenju velja poudariti tudi to, da so upravne in vodstvene funkcije sicer centralizirane, vendar je sodelovanje z deželnimi sekcijami zelo poudarjeno,

³⁶ Lokalno pomembne informacijske vire, dostopne na svetovnem spletu, zbirajo knjižnice samostojno.

izvršni nacionalni odbor pa se mora pred odločitvami obvezno posvetovati z nacionalnim svetom predsednikov deželnih sekcij. Funkcije so razdeljene med člane iz vseh deželnih sekcij, redno izmenjavo mnenj pa omogoča komunikacijska tehnologija.

Združenje svoje delovanje predstavlja kot dejavnost za knjižnice, knjižničarje in prebivalce in ga kot takega tudi uresničuje. Mnoge akcije za promocijo knjižnic in knjižničarskega združenja bi bile zanimive in prenosljive tudi v slovenski prostor.

Opazili smo, da si združenje za mnoge cilje prizadeva tudi desetletja, vendar ne odneha. Prilagodi jih sodobnejšim težnjam in nadgrajuje. Morda k temu pripomore redna menjava članov v upravnih odborih, saj so isti člani lahko voljeni največ dvakrat zaporedoma. S tem se zamenjajo tudi ideje in pristopi do problemov in ne pride do naveličanosti oziroma pasivnosti zaradi dolgotrajnih reševanj istih problemov.

Citirani viri

1. *Agenda del bibliotecario 2002: annuario dei prodotti e dei servizi.* (2001). Roma: AIB.
2. Ambrožič, M. (1998). Informacijska družba 21. stoletja: vloga bibliotekarskih društev oz. združenj. *Knjižničarske novice*, 8, (5), 3-7.
3. Ambrožič, M. & Kastelic, J. (1999). Kakšna knjižničarska združenja za drugačno prihodnost stroke. *Knjižnica*, 43, (2-3), 267-294.
4. Costanzo, E. (2000). Le biblioteche carcerarie italiane. V *La biblioteca pubblica* (str. 323-328). Milano: Unicopli.
5. Moriello, R. *Bibliotecari nella fiction: presentazione di Librariana.* (2002-05-13). Pridobljeno 14. 7. 2002 s spletne strani: <http://www.aib.it/aib/congr./c46/s37c.htm3>
6. Natale, M.T. & Paoli, A. (2001). @lla tua biblioteca*. *AIB Notizie*, 13, (10), 2-3.
7. Petrucciani, A. (1997). Verso l'albo professionale. *Bollettino AIB*, 37, (3), 277-279.
8. Presidi del libro.(2002). *AIB Notizie*, 14, (2), 6.
9. Ridi, R. *Progetto editoriale AIB-WEB 1997.* (1997-09-15). Pridobljeno 14. 7. 2002 s spletne strani: <http://www.aib.it/aib/redprog97.htm>
10. Traniello, P. (1999). *Legislazione delle biblioteche in Italia.* Roma: Carocci.

11. Urbanija, J. (2001). Vloga bibliotekarskih društev z vidika poslanstva bibliotekarske stroke. V S. Maček in B. Goropevšek (Ur.), *Zbornik ob 25-letnici Društva bibliotekarjev Celje: Kaj lahko bibliotekarska društva prispevajo k razvoju stroke: posvet* (str. 128-129). Celje: Društvo bibliotekarjev.
12. Zagra, G. (2001). Associazioni senza frontiere. *AIB Notizie*, 13, (6), 2.

Ksenija Petaros Kmetec je zaposlena v Mestni knjižnici Piran kot vodja Oddelka za odrasle bralce.

Naslov: Tartinijev trg 1, 6330 Piran

Naslov elektronske pošte: ksenija.petaros@guest.arnes.si

Nataša Gerbec je zaposlena na OŠ Milojke Štrukelj v Novi Gorici kot učiteljica razrednega pouka.

Naslov: Delpinova 7, 5000 Nova Gorica

Naslov elektronske pošte: natasa.gerbec@guest.arnes.si